Par ko nedrīkst nerunāt? LAMPA izziņo 2026.gada programmu

Vai par nāvi drīkst runāt pie kafijas tases? Vai Latvija būtu gatava karam rīt? Vai darba tirgū pēc 40 gadu vecuma cilvēks joprojām ir vērtība? Vai Latvijā iespējams dzīvot un attīstīt uzņēmējdarbību ārpus lielajām pilsētām? Vai mākslīgais intelekts maina mūsu dzīvi vairāk, nekā apzināmies? Un kāpēc joprojām tik grūti runāt par mentālo veselību, vardarbību un vientulību? Tie ir tikai daži no jautājumiem, kas izskanēs 10. un 11. jūlijā Cēsīs, kad jau divpadsmito reizi notiks Sarunu festivāls LAMPA. Šogad aptuveni 400 pasākumos 66 norises vietās tiks meklētas atbildes uz festivāla centrālo jautājumu "Par ko nedrīkst nerunāt?"

"LAMPA vienmēr ir bijusi vieta sarunām, kas skar personīgi, bet vienlaikus ietekmē arī sabiedrību kopumā. Bieži vien tieši festivālā sākam runāt par jautājumiem, kuri pēc tam nokļūst visas sabiedrības dienaskārtībā. Šogad aicinām runāt par tēmām, kuras mēdzam noklusēt vai atlikt uz rītdienu, cerot, ka tās atrisināsies pašas no sevis, piemēram, par mentālo veselību, karu un drošību, ticību demokrātijai, attiecību līkločiem, nākotnes tehnoloģijām un to, kādas ambīcijas mūs virza uz priekšu. Zinu, zinu - sarunas pašas par sevi neko nemaina, taču esmu pilnīgi droša, ka pārmaiņas gandrīz vienmēr sākas ar sarunu," saka Sarunu festivāla LAMPA direktore un programmas kuratore Egita Prāma.

Šī gada LAMPAS programma pievērsīsies lielajiem jautājumiem, par kuriem sabiedrībā runājam arvien biežāk, bet ne vienmēr pietiekami atklāti. Laikā, kad drošība vairs nav pašsaprotama, festivālā daudz runās par sabiedrības noturību, gatavību krīzēm un spēju rīkoties nenoteiktības apstākļos, meklējot atbildes uz jautājumiem, vai ārkārtas situācijā darbosies elektrība, sakari un maksājumi un cik noturīga būtu mūsu veselības aprūpes sistēma kara apstākļos. Aizsardzības ministrijas "Drošajā teltī" diskutēs par Latvijas drošību, sabiedroto klātbūtni, kiberdrošību, dronu tehnoloģijām un Valsts aizsardzības dienestu, savukārt Valsts robežsardzes teltī būs iespējams iepazīt robežsargu ikdienas darbu, ekipējumu un satikt kinologus ar dienesta suņiem.

Pilna pasākumu programma skatāma ŠEIT.

Tikpat nozīmīga vieta programmā atvēlēta cilvēkam: veselībai, savstarpējām attiecībām un labsajūtai. LAMPĀ daudz runās par mentālo veselību, labbūtību darba vidē, vientulību, robežu noteikšanu, seksuālo vardarbību, atkarībām un izdegšanu. Programmā gaidāmas arī sarunas par neredzamām diagnozēm, onkoloģiju, orgānu ziedošanu, demenci un sabiedrības uzticēšanos veselības aprūpes sistēmai. Savukārt "Nāves kafejnīca" aicinās runāt par tēmu, no kuras daudzi joprojām izvairās - nāvi, zaudējumu un dzīves noslēguma plānošanu. Jau ierasts, ka LAMPA neaprobežojas ar sarunām vien. Veselības kvartālā apmeklētāji varēs satikt dažādu jomu speciālistus, saņemt konsultācijas un veikt veselības pārbaudes, bet “HIV un hepatīta pieturā” būs pieejami arī bezmaksas HIV un C hepatīta eksprestesti.

Tuvojoties 15. Saeimas vēlēšanām, LAMPA kļūs par vienu no šīs vasaras galvenajām vietām sarunām par demokrātiju, politiku un sabiedrības nākotni. Festivālā gaidāmas publiskās politiķu debates, bet diskusijās tiks meklētas atbildes uz jautājumiem, kā atšķirt faktus no manipulācijas un kāda ir sociālo tīklu ietekme uz mūsu izvēlēm. Savukārt Dialogu teltī uzmanības centrā būs pati sarunāšanās: spēja uzklausīt, saprast un meklēt kopīgu valodu arī tad, kad viedokļi atšķiras.

Tikpat daudz uzmanības šogad tiks pievērsts jautājumiem par to, kā dzīvosim nākotnē. Kamēr vieni diskutēs par mākslīgā intelekta ietekmi uz darbu, izglītību un sabiedrību, citi meklēs atbildes uz jautājumu, kā pieņemt gudrus lēmumus pasaulē, kurā pārmaiņas kļuvušas par normu. Programmā netrūks sarunu par uzņēmējdarbību, finanšu pratību, investīcijām un ekonomisko noturību, tostarp par to, kā uzņēmumiem attīstīties pasaulē, kurā drošība vairs nav garantēta.
Savukārt tiem, kuri domā par savām biznesa idejām, būs iespēja tās pārrunāt aci pret aci ar investoriem.

LAMPĀ daudz runās arī par piederību - vietām, kur dzīvojam, un cilvēkiem, kuri tās veido. Kas padara kopienu stipru? Kā mazināt vientulību laikā, kad apkārt it kā ir tik daudz iespēju sazināties? Un kā panākt, lai cilvēki ne tikai dzīvo reģionos, bet arī vēlas tur palikt, iesaistīties un veidot savu nākotni? Šīm tēmām veltītās sarunas pievērsīsies kopienu spēkam, līdzdalībai un dzīves kvalitātei visā Latvijā un pat Eiropā.

Par izglītības jomu šogad netrūks ne ērtu, ne neērtu jautājumu. Ja agrāk strīdējāmies par to, ko bērniem mācīt skolā, tad tagad arvien biežāk nākas jautāt, kādai skolai jābūt pasaulē, kuru strauji pārveido mākslīgais intelekts un tehnoloģijas. Pasākumos runās par skolotājiem, kuri iedvesmo, par jauniešiem, kuri meklē savu vietu dzīvē, par profesionālo izglītību, jauniešu mentālo veselību un nākotnē nepieciešamām prasmēm. Tikpat svarīgas būs sarunas par sporta lomu bērnu un jauniešu attīstībā, treneru atbildību, bērnu drošību sportā un vērtībām, ko jaunieši apgūst ārpus klases telpas. Uz skatuvēm tiksies skolēni, pedagogi, darba devēji un eksperti, meklējot atbildi uz jautājumu, kā sagatavot nākamo paaudzi pasaulei, kas mainās ātrāk nekā jebkad

iepriekš.

LAMPĀ netrūks arī sarunu, kas aicina apšaubīt šķietami pašsaprotamo. Festivālā runās rakstnieki, zinātnieki, vēsturnieki un visi tie, kuriem svarīgi saprast, kāpēc pasaule ir tieši tāda, kāda tā ir. Vienās sarunās diskutēs par cenzūru, seksualitāti literatūrā un kultūras mantojumu, citās - par klimata pārmaiņām, mežiem, enerģētiku un zinātnes lomu sabiedrībā. Būs iespējams doties randiņā ar zinātnieku, pētīt savas dzimtas stāstu un diskutēt par to, kādus pieminekļus veidojam šodien un ko tie par mums stāstīs pēc simts gadiem.

LAMPA ir arī vieta nejaušiem atklājumiem un nebijušām pieredzēm. Uz Brīvbodi varēs atnest sev vairs nevajadzīgas mantas un to vietā atrast ko noderīgu, interesantu vai vienkārši pārsteidzošu. Lampdarības teltī darbosies biedrības "Tavi draugi" labdarības veikals, kur būs iespējams iegādāties arī īpašus LAMPAS dizaina t-kreklus un džemperus, kas ļaus LAMPAS idejas un noskaņu paņemt līdzi arī pēc festivāla, vienlaikus atbalstot Ukrainu tās cīņā par brīvību. Grāmatu mīļotājus gaidīs "Laiks lasīt" telts ar grāmatu apmaiņas punktu, sarunām un tikšanos ar rakstniekiem. "Iekšējās pasaules laboratorija" aicinās uz brīdi apstāties un ieskatīties sevī, bet "Nākotnes sarunu pakomāts" sniegs iespēju nosūtīt vēstuli savam nākotnes es un saņemt to pēc gada. Par jaunāko apmeklētāju pieredzi nemainīgi rūpēsies MiniLAMPA ar aktivitātēm visai ģimenei, bet festivāla vakaros norisināsies publikas iemīļotie Politiķu DISKO un Politiķu CEPIENS. Par pārsteiguma elementu gādās pop-up skatuve, kas festivāla teritorijā uzradīsies tikai vienreiz iepriekš neizziņotā vietā un laikā.

Šī gada festivāla vizuālo identitāti veidojis mākslinieks Krišs Salmanis, kura radītais tēls aicina paskatīties uz ierasto no neierasta skatpunkta. Tieši tāda ir arī LAMPAS būtība - uzdot jautājumus, uz kuriem nav vienkāršu atbilžu, un ieraudzīt it kā pazīstamas lietas jaunā gaismā.

Ieeja Sarunu festivālā LAMPA ir bez maksas. Pilna programma pieejama festivāla mājaslapā www.festivalslampa.lv.

Par Sarunu festivālu LAMPA
Sarunu festivāls LAMPA ir vieta brīvai un cieņpilnai domu apmaiņai, vērtīgām sarunām, prāta asināšanai un redzesloka paplašināšanai. Tā ir platforma visiem, kam ir, ko teikt, un visiem, kas gatavi uzklausīt. Galvenais festivāla mērķis ir stiprināt demokrātijas, diskusiju un cieņpilnu sarunu kultūru Latvijā.

Festivāla komandu veido Fonds atvērtai sabiedrībai DOTS, "Swedbank Latvija", Cēsu novada pašvaldība, komunikācijas vadības aģentūra "Deep White", reklāmas aģentūra "Armadillo", British
Council pārstāvniecība Latvijā un Apvienotās Karalistes Ārlietu ministrija, fonds AUGT, Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā un Vācijas Federatīvās Republikas vēstniecība Rīgā.

Festivāla norisi atbalsta: Sabiedrības integrācijas fonds un Valsts kultūrkapitāla fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem, Ziemeļvalstu Ministru padomes birojs Latvijā, Robert Bosch Stiftung un uzņēmumi “Latvijas Finieris”, “LMT grupa”, “Enefit”, “DNB Bank ASA” Latvijas filiāle, “SCHWENK Latvija”, “ZAAO”, “Coca-Cola Baltics”, “Ignitis Group”, “Adaptive”, “Vindr”, “Unisend Latvija”, “Fazer” un “Latvijas valsts meži”.

Papildu informācija:
Dace Ševčenko
Sarunu festivāla LAMPA Komunikācijas vadītāja
Fonds atvērtai sabiedrībai DOTS
Tālr.: 29770310
E-pasts: dace.sevcenko@fondsdots.lv